

August 2015

Analiza comparativă a cadrului normativ al întreprinderilor sociale

Centrul European pentru Drept Necomercial

Această publicație a fost posibilă datorită ajutorului generos al poporului american oferit prin intermediul Agenției SUA pentru Dezvoltare Internațională (USAID). Conținutul este responsabilitatea ECNL și nu reflectă neapărat viziunile USAID sau ale Guvernului Statelor Unite.

Dreptul de autor ECNL© 2015 Toate drepturile rezervate.

Cuprins

1. Introducere	4
2. Conceptul întreprinderii sociale /întreprinderea socială	4
3. Modele de reglementare a întreprinderilor sociale.....	6
3.1. Jurisdicție	6
3.2. Definiție.....	7
3.3. Organizațiile eligibile.....	9
3.4. Criterii.....	10
4. Înlesnirile disponibile pentru întreprinderile sociale	12
4.1. Sprijinul de stat direct	12
4.2. Înlesniri de stat indirecte	13
4.3. Alte tipuri de sprijin.....	14
5. Alte aspecte de politici	15
5.1. Contractarea actorilor non-statali pentru îndeplinirea sarcinilor guvernului	15
5.2. Sprijin instituțional și platforme de relaționare pentru întreprinderile sociale	16
6. Concluzii.....	18

1. Introducere

Antreprenoriatul social devine tot mai răspândit în Europa, aducând valoare sporită piețelor naționale. Întreprinderile sociale pot juca un rol-cheie în abordarea provocărilor societale și sprijinirea creșterii incluzive. În plus, acestea pot crea noi oportunități de angajare în muncă, în special pentru solicitanții de locuri de muncă cu dizabilități și marginalizați. Recent măsurarea impactului social produs de întreprinderile sociale a ajuns în prim-planul discuțiilor în Europa.¹

Întreprinderile sociale combină instrumentele și strategiile unei afaceri cu valorile și obiectivele sociale. În vederea asigurării unui impact social de durată, întreprinderea socială trebuie să genereze profit. Astfel, aceasta trebuie să concureze în baza aceleiași logici de piață din punct de vedere al prețului și calității bunurilor și serviciilor sale ca și oricare afacere convențională.² Unul dintre factorii determinanți pentru întreprinderile sociale este prezența unui mediu legal și fiscal care să încurajeze noile inițiative de antreprenariat social.

Centrul European pentru Drept Necomercial (ECNL) a elaborat prezentul document comparativ ca răspuns la discuțiile purtate în prezent în R. Moldova cu privire la reglementarea legală și necesitatea asigurării unui mediu mai favorabil pentru întreprinderile sociale. Prezentul compendiu a fost întocmit în cadrul programului *Parteneriate pentru o Societate Civilă Durabilă în Moldova (MPSCS)*, implementat de FHI 360 și ECNL.

Documentul, mai întâi de toate, descrie conceptul antreprenoriatului social, inclusiv guvernarea, criteriile economice și sociale ale întreprinderilor sociale. Următorul capitol oferă exemple de diferite abordări de țară în reglementarea întreprinderilor sociale, definiții, forme juridice eligibile și condiții operaționale pentru întreprinderile sociale. În capitolul 3, documentul descrie beneficiile disponibile pentru întreprinderile sociale și alte măsuri de politici ce țin de antreprenoriatul social, cum ar fi sprijinul instituțional și achizițiile publice de servicii. La sfârșit documentul oferă un set de concluzii în baza exemplurilor din țară.

Prezentul document a fost elaborat în baza cercetărilor de birou ale actelor legislative și normative ale țărilor relevante, inclusiv Franța, Lituania, Slovacia, Slovenia, Spania și Regatul Unit al Marii Britanii. Țările respective au fost selectate pentru a reprezenta diverse abordări de reglementare ale antreprenoriatului social în Europa. În afară de aceasta, ECNL a revizuit câteva studii comparative în vederea identificării altor subiecte ce ar putea fi supuse reglementării legale.

2. Conceptul întreprinderii sociale /întreprinderea socială

Nu există un singur concept care să fie aplicat antreprenoriatului social. În cel mai larg sens, termenul *“întreprindere socială”* este folosită pentru a descrie o organizație, fie cu profit fie fără profit, activă în prestarea activităților economice, benefice pentru societate. Potrivit definiției adoptate de NESsT,

---

¹ De exemplu, Comisia Europeană a elaborat în 2014 un studiu separat cu privire la măsurarea impactului întreprinderilor sociale: Comisia Europeană: *Abordări propuse pentru măsurarea impactului social*, 2014. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7735&type=2&furtherPubs=yes>.

² NESsT: *Valoare partajată: afaceri cu întreprinderea socială*, 2015. Disponibil la: http://issuu.com/nesster/docs/0-shared_value_ing_-_web_ok.

Întreprinderea socială este “o afacere creată pentru a promova un obiectiv social într-un mod durabil din punct de vedere financiar.”³ Sfera activităților desfășurate de întreprinderile sociale devine tot mai largă. Implicarea acestora depășește **conceptul îngust al întreprinderilor sociale de integrare profesională (ÎSIP)** care angajează solicitanți de locuri de muncă marginalizați și/sau dezavantajați și organizații care oferă servicii sociale de interes general. Potrivit clasificării sectoriale, folosită de studiul recent al Comisiei Europene, întreprinderile sociale pot desfășura **un șir larg de activități**, inclusiv:

- Integrarea socială și economică a grupurilor dezavantajate și marginalizate, cum ar fi integrarea în muncă a persoanelor cu dizabilități mentale;
- Servicii sociale de interes public, cum ar fi operarea unei case pentru persoanele în etate, prestarea serviciilor de îngrijire de sănătate și medicale pentru persoanele cu cancer;
- Alte servicii publice, cum ar fi operarea unui transport public, întreținerea spațiilor publice;
- Consolidarea democrației și drepturilor civile, cum ar fi de exemplu lupta împotriva corupției;
- Activități de mediu, cum ar fi reducerea emisiilor, promovarea energiei alternative și regenerabile;
- Practicarea solidarității cu țările în curs de dezvoltare, cum ar fi promovarea produselor de comerț echitabil.⁴

În mod tipic, întreprinderile sociale pot funcționa sub forme juridice atât cu profit, cât și fără profit, atât timp cât respectă cumulativ anumite criterii de guvernare, economice și sociale. În publicația sa, *Raport comparativ privind economia socială*, ECNL a elaborat următoarea listă de criterii pentru funcționarea întreprinderilor sociale:⁵

1. Criteriile de guvernare:

- **Autonomie:** Întreprinderile sociale sunt persoane juridice constituite pe bază voluntară, independente și private care funcționează fără nici o influență directă sau indirectă a autorităților publice. Atunci când întreprinderile prestează servicii din numele statului, acestea ar putea fi dependente financiar de fondurile publice. Însă ele nu trebuie să fie direct sau indirect gestionate de autoritățile de stat;
- **Procese de luare a deciziilor participative și democratice:** Puterea de luare a deciziilor nu se bazează pe cota de capital sau proprietatea organizației și de regulă este guvernată în conformitate cu principiul democratic “un membru–un vot”;
- **Dreptul de proprietate:** Întreprinderile sociale care funcționează ca organizații cu membri în mod tradițional se află în proprietate colectivă prin intermediul unor structuri de cooperativă sau non-profit. Însă și întreprinderile private pot fi considerate întreprinderi sociale în cazul în care își pun obiectivele sociale mai presus de obținerea profitului.

³ Pentru mai multe informații, vizitați pagina web a NESST: <http://www.nesst.org/>

⁴ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2149>.

⁵ Centrul European pentru Drept Necomercial: *Cadru juridic pentru economia socială și întreprinderile sociale: raport comparativ*, 2012. Disponibil la: http://ecnl.org.hu/dindocuments/442_ECNL%20UNDP%20Social%20Economy%20Report.pdf

2. Criteriile economice:

- Activitate economică de producere a bunurilor și/sau vânzare a serviciilor: Întreprinderile sociale în mod tipic sunt angajate în producerea și vânzarea continuă a bunurilor și/sau serviciilor decât în chestiuni de advocacy sau distribuire a fondurilor;
- Tendință spre muncă plătită: Chiar dacă întreprinderile sociale pot accepta voluntari, organizația trebuie să aibă cel puțin un angajat salariat pentru a putea fi considerată întreprindere socială.

3. Criteriile sociale:

- Obiectiv social explicit și primar: Obiectivul primar al activităților întreprinderilor sociale este mai degrabă urmărirea unui anumit obiectiv social decât generarea profitului;
- Distribuirea limitată a profiturilor și/sau a activelor: Întreprinderile sociale pot fi instituite atât în formă non-profit, cât și cu profit, fiind limitate de principiul de non-distribuire. Distribuirea profiturilor este limitată și pentru întreprinderile sociale care funcționează în formă juridică cu profit, unde majoritatea veniturilor financiare urmează să fie reinvestite în vederea promovării obiectivelor statutare.

3. Modele de reglementare a întreprinderilor sociale

3.1. Jurisdicție

Noțiunea de antreprenoriat social poate fi introdusă în sistemele de drept naționale în diverse moduri, în funcție de practicile interne și tradițiile de reglementare:

- Unele țări au pus în aplicare **legea cu privire la economia socială** care definește conceptul de activități antreprenoriale de generare a profitului, scopul căruia este de a atinge un anumit obiectiv colectiv sau social. Legile cu privire la economia socială au o sferă mai largă. Pe lângă instituirea cadrului juridic general pentru întreprinderile sociale, ele reglementează aspectele de politici conexe, cum ar fi promovarea și dezvoltarea economiei sociale în țară;
- În alte țări, conceptul de antreprenoriat social este introdus prin intermediul **unei legi separate cu privire la antreprenoriatul social/întreprinderea socială**. Acestea de regulă descriu organizații care funcționează ca întreprinderi sociale sau introduc un statut special/formă juridică pentru întreprinderile sociale. În afară de aceasta, unele legi se pot referi și la promovarea întreprinderilor sociale;
- O altă posibilitate de reglementare a antreprenoriatului social este prin intermediul adoptării **modificărilor la legile existente**.

A. Legea cu privire la economia socială

Legea cu privire la economia socială există, printre altele, în Spania și Franța. Sfera de aplicare a **legii franceze cu privire la economia socială și solidară**, recent adoptată, în 2014, este foarte largă. Aceasta include diverse aspecte de reglementare și politici naționale ce țin de antreprenoriatul social, inclusiv definiția, guvernarea internă și promovarea economiei sociale și solidară. Din punct de vedere a

promovării, Legea introduce un consiliu suprem și camere naționale și locale în calitate de organe de experți separate. Printre alte responsabilități, acestea urmează să asigure colaborarea strânsă și dialogul dintre actorii economiei sociale și solidară și autoritățile publice. În plus, Legea definește politicile naționale ce țin de economia socială. De asemenea, Legea reglementează separat diferite forme juridice permise să funcționeze ca întreprinderi sociale și condițiile de funcționare a acestora.⁶ Similar, în **Spania**, **Legea cu privire la economia socială** este foarte largă. Ea oferă cadrul juridic general pentru economia socială și creează Consiliul pentru promovarea economiei sociale. Potrivit formulărilor din Lege, Consiliul *“este creat ca instituție care oferă vizibilitate diverselor entități ale economiei sociale.”*⁷

B. Lege separată cu privire la întreprinderile sociale

Unele țări au adoptat legi speciale care reglementează întreprinderile sociale ca o formă juridică separată sau introduc un statut juridic distinct care poate fi obținut de un șir larg de forme juridice cu condiția ca acestea să întrunească niște criterii predeterminate. Astfel de legi există, *inter alia*, în Slovenia și Lituania. În **Lituania**, **Legea cu privire la întreprinderile sociale** reglementează cerințele de obținere a unui statut juridic distinct de ÎSIP și descrie beneficiile disponibile pentru astfel de organizații.⁸ În **Slovenia**, **Legea cu privire la antreprenoriatul social** definește activitățile întreprinderilor sociale, reglementează înregistrarea și funcționarea întreprinderilor sociale și include prevederi cu privire la dezvoltarea antreprenoriatului social.⁹

C. Modificări la legile existente

Reglementarea întreprinderilor sociale poate fi introdusă și prin efectuarea modificărilor la legile existente. De exemplu, în **Slovacia** reglementările privind ÎSIP ca **concept îngust** al antreprenoriatului social au fost introduse prin intermediul modificărilor la **Legea privind serviciile de angajare în muncă**. Slovacia de asemenea a luat în considerare elaborarea unei legi separate cu privire la antreprenoriatul social, însă ulterior a decis pur și simplu să adopte modificări la legile relevante.

Articolul 50 b) și c) al Legii reglementează cerințele pentru obținerea statutului de organizație ÎSIP, precum și descrie beneficiile disponibile pentru deținătorii statutului respectiv.¹⁰ În plus, Legea cu privire la impozitul pe venit reglementează tratamentul fiscal al întreprinderilor sociale.

3.2. Definiție

Multe țări europene includ o **definiție juridică a întreprinderii sociale sau economiei sociale** în legile naționale sau în prevederile legale. Potrivit studiului CE cu privire la întreprinderile sociale, douăzeci din

⁶ Articolul 1 al Legii cu privire la economia socială și solidară Nr. 2014-856 din 31 iulie 2014.

⁷ Legea 5/2011 cu privire la economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011.

⁸ Legea cu privire la întreprinderea socială Nr. IX-2251, 1 iunie 2004.

⁹ Legea cu privire la antreprenoriatul social Nr. 20/2011.

¹⁰ Legea Nr. 5/2004 Coll. privind serviciile de angajare în muncă.

douăzeci și nouă de state-membre ale UE au o definiție națională a întreprinderii sociale în cadrul lor juridic.¹¹

În **Lituania** Legea cu privire la întreprinderile sociale și Ordinul Ministrului Economiei pentru implementarea antreprenoriatului social (de asemenea denumit Conceptul antreprenoriatului social) oferă o definiție a întreprinderii sociale. Conceptul ministerial a fost adoptat în aprilie 2015 pentru a promova în continuare dezvoltarea antreprenoriatului social. Potrivit Articolului 3 al Legii cu privire la întreprinderile sociale, *"Întreprinderea socială este persoană juridică în orice formă juridică, care a obținut statutul de întreprindere socială în conformitate cu Legea și actele juridice pentru implementarea acesteia."*¹² Conceptul Guvernului cu privire la antreprenoriatul social definește întreprinderea socială ca *"un model de afaceri conform căruia maximizarea profitului ține de obiectivele și prioritățile sociale folosind un mecanism de marketing, luând în considerare principiile parteneriatului public-privat și aplicând inovațiile sociale."*¹³

Legea cu privire la întreprinderile sociale reglementează statutul juridic distinct și se axează pe întreprinderile sociale pentru integrarea în muncă care angajează solicitanți de locuri de muncă cu dizabilități sau marginalizați. Deși nu este evident din formularea acestei definiții, Lituania aplică **interpretarea îngustă** a antreprenoriatului social. Definiția juridică exclude întreprinderile care în alt mod urmăresc misiunea socială în cazul în care o parte din angajați nu sunt solicitanți de locuri de muncă dizabilitați sau marginalizați. Un astfel de concept al întreprinderilor sociale există de asemenea în Slovacia și Polonia.

Nu există o definiție juridică a întreprinderilor sociale în **Marea Britanie**. Cu toate acestea, Ghidul privind formele juridice pentru întreprinderile sociale, emis de Departamentul pentru Afaceri, Inovații și Abilități al Guvernului Marii Britanii spune că întreprinderea socială este *"o afacere cu obiective mai întâi de toate sociale, surplusurile căruia sunt în primul rând reinvestite cu acest scop în afacere sau în comunitate și care nu este propulsată de necesitatea de a maximiza profitul acționarilor sau proprietarilor."*¹⁴ Din aceste considerente, **noțiunea de întreprinderi sociale în Marea Britanie nu se preocupă de forma juridică în care acestea funcționează, ci mai degrabă de activitățile organizațiilor.**

În **Spania** nu există o definiție a întreprinderii sociale, ci a unei **economii sociale** ca concept larg care definește activitățile sociale care urmăresc obiective sociale. Legea economiei sociale prevede că *"economia socială este alocarea pentru setul de activități economice și antreprenoriale care sunt desfășurate în scop privat de entitățile care urmăresc interesul colectiv al membrilor lor, fie că este vorba de interesul general fie de cel social, fie de ambele."*¹⁵

---

¹¹ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014.

¹² Articolul 3 al Legii cu privire la întreprinderea socială Nr.IX-2251, 1 iunie 2004.

¹³ Articolul 8 al Ordinului Ministrului Economiei "Conceptul antreprenoriatului social" Nr 4-207, 3 aprilie 2015.

¹⁴ Departamentul Guvernului Marii Britanii pentru Afaceri, Inovații și Abilități (2011) Ghid privind formele juridice pentru întreprinderile sociale.

¹⁵ Part I a Preambulului la Legea 5/2011 privind economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011.

Situația este similară în **Franța**, unde Legea privind economia socială și solidară definește economia socială drept “o cale de întreprindere a dezvoltării economice potrivite pentru toate domeniile activității umane prin intermediul persoanelor juridice care întrunesc un șir enumerat de criterii, desfășurat în continuare în secțiunea 3.4.”¹⁶ Astfel, întreprinderea socială este o formă organizațională care urmărește obiective de economie socială și solidară.

3.3. Organizațiile eligibile

Întreprinderile sociale în general pot funcționa într-o multitudine de forme juridice. Pe lângă formele juridice generale cu profit și non-profit, unele țări au introdus forme instituționale distincte și/sau un statut special pentru întreprinderile sociale. Recunoașterea legală prin intermediul unui statut sau forma instituțională specială poate fi o condiție pentru obținerea beneficiilor de stat directe sau indirecte. Deși forma sau statutul legal separat al unei întreprinderi sociale acoperă întreprinderile sociale recunoscute legal sau instituțional, acesta nu captează așa-numitele întreprinderi sociale de facto, “ascunse” printre formele juridice existente. Acestea sunt, de exemplu, asociațiile și fundațiile activ angajate în activități economice sau întreprinderile de bază care urmăresc obiective sociale primare.¹⁷

În ceea ce ține recunoașterea legală a întreprinderilor sociale, putem identifica următoarele trei abordări de reglementare:

A. Formă juridică specială

După cum s-a menționat mai sus, întreprinderile sociale în mod tipic pot funcționa într-o multitudine de forme juridice. Pe lângă formele juridice deja existente, unele țări au introdus forme juridice adaptate în vederea instituționalizării conceptului de întreprindere socială. De exemplu, în **Spania** există trei forme instituționalizate de întreprinderi sociale: cooperativele de inițiativă socială¹⁸, centre de ocupare protejate¹⁹ și întreprinderi sociale pentru integrarea în muncă.²⁰ Celelalte, întreprinderile sociale *de facto*, includ companiile deținute în proprietate de lucrători și unele organizații non-profit care desfășoară activități economice.²¹

În **Marea Britanie** există o formă juridică specială creată pentru întreprinderile sociale non-caritabile, denumită întreprinderea de interes comunitar. Întreprinderea de interes comunitar are aceeași structură ca și compania limitată prin acțiuni sau compania limitată prin garanții, dar este limitată și de unele cerințe

---

¹⁶ Articolul 1 al Legii privind economia socială și solidară Nr. 2014-856 din 31 iulie 2014.

¹⁷ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=89&newsId=2149>.

¹⁸ Legea națională 27/1999 și legile regionale.

¹⁹ Legea Nr. 13/1982.

²⁰ Legea Nr. 44/2007.

²¹ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014. Disponibil la:

<http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=socentcntryrepts&mode=advancedSubmit&langId=en&policyArea=&type=0&country=0&year=0&orderBy=docOrder>.

suplimentare. Acestea includ obligația de a acționa doar în interes comunitar, fiind plasate restricții asupra dispunerii de active și distribuirii dividendelor.²²

B. Statut special

Toate formele juridice sau un grup ales al acestora pot obține un statut juridic distinct al unei întreprinderi sociale, cu condiția să se conformeze cu cerințele legale predeterminedate. De exemplu, în **Lituania** toate societățile comerciale care tind spre valoarea socială și organizațiile non-profit care aplică modele de afaceri pot funcționa ca întreprinderi sociale. Cu toate acestea, pentru a fi recunoscută din punct de vedere legal ca întreprindere socială și eligibilă pentru finanțare publică și alte facilități de stat, întreprinderea socială trebuie să obțină un statut distinct de ÎSIP. Același situație este în **Slovacia** unde întreprinderile sociale pentru integrarea profesională eligibile pentru înlesniri de stat sunt supuse înregistrării în baza Legii cu privire la servicii de angajare în muncă. Orice persoane fizice sau persoane juridice pot fi înregistrate în calitate de ÎSIP în Slovacia atât timp cât se conformează cu criteriile stabilite de Lege.

C. Lipsa recunoașterii legale distincte a întreprinderilor socială

În unele țări, cum ar fi de exemplu **România** și **Finlanda**, nu există un concept instituționalizat al întreprinderilor sociale. Cu toate acestea, există întreprinderi sociale de facto care pot funcționa sub diverse forme juridice cu condiția ca să li se permită să desfășoare activități economice. Sprijinul de stat pentru întreprinderile sociale poate fi oferit indirect, cât și destinat, de exemplu, organizațiilor neguvernamentale sau organizațiilor care urmăresc un obiectiv social.

3.4. Criterii

Legile și reglementările naționale cu privire la întreprinderile sociale în mod tipic introduc criteriile distincte pentru întreprinderile sociale pentru a le distinge de organizațiile generale cu profit sau de organizațiile non-profit. După cum s-a discutat în Capitolul 2 al prezentului document, criteriile pot fi organizate în jurul a trei domenii principale: guvernare, economic și social.

Criteriile de guvernare:

Țările de regulă cer ca **luarea deciziilor în cadrul întreprinderilor sociale să fie democratică** și să nu se bazeze pe cotele de capital:

- De exemplu, în **Franța** Legea stipulează că întreprinderile sociale și solidare *“trebuie să aibă guvernare democratică și participativă.”*²³

---

²² ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014. Disponibil la:

<http://ec.europa.eu/social/keyDocuments.jsp?advSearchKey=socentcntryrepts&mode=advancedSubmit&langId=en&policyArea=&type=0&country=0&year=0&orderBy=docOrder>.

²³ Legea Nr. 2014-856 din 31 iulie 2014 cu privire la economia socială și solidară.

- Conceptul de antreprenoriat social în **Lituania** cere ca conducerea întreprinderilor sociale să implice acționarii din grupul-țintă al ÎSIP.²⁴

În plus, reglementările naționale pot introduce o cerință explicită cu privire la **autonomia** întreprinderii sociale. Acestea de obicei accentuează independența întreprinderii sociale față de autoritățile publice:

- De exemplu, în **Lituania** *“întreprinderea socială trebuie să fie independentă de organizațiile sectorului public, de ex. de instituțiile și agențiile de stat și municipale.”*²⁵
- Legea **Spaniei** de asemenea prevede principiul independenței întreprinderilor sociale față de autoritățile publice.²⁶

criterii economice:

Întreprinderile sociale de regulă au anumite restricții impuse prin condiții speciale în ceea ce ține de **utilizarea profitului**:

- De exemplu, în **Slovia** o **întreprindere socială cu statut de ÎSIP** trebuie să reinvestească cel puțin 30% din resursele financiare obținute din propriile activități minus costurile aferente în crearea noilor locuri de muncă sau în îmbunătățirea condițiilor de lucru.²⁷
- **Cooperativele sociale de interes general în Franța** trebuie să respecte anumite condiții legate de conducere: 20% din profitul înregistrat în cadrul anului fiscal trebuie să fie alocat pentru crearea unei rezerve statutare obligatorii, denumită "fonduri de dezvoltare "; 50% din profitul înregistrat în cadrul anului fiscal trebuie să fie alocat la beneficiile reinvestite și la rezerve. În plus, acestora li se interzice să amortizeze capitalul și să efectueze o reducere de capital nemotivată prin pierderi dacă tranzacția nu duce la continuitatea activității, potrivit condițiilor stabilite în decret.²⁸
- În **Marea Britanie**, **compania de interes comunitar (CIC)** este restricționată prin blocarea activelor. Activele și profiturile trebuie permanent păstrate de CIC și folosite doar pentru utilitatea comunitară, sau pot fi transferate altei organizații cu activele blocate, cum ar fi unei organizații de caritate, sau altei CIC.²⁹

criterii sociale:

Întreprinderile sociale se caracterizează prin **primatul obiectivului social și/sau solidar** care prevalează asupra activităților economice generatoare de venituri:

- De exemplu, în **Spania** Legea expres accentuează principiul *“primatului obiectivului social asupra capitalului”* aplicabil **cooperativei de inițiativă socială, centrelor de ocupare protejate și ÎSIP-urilor**. În plus, Legea introduce principiul *“promovării solidarității pe intern și cu societatea,*

²⁴ Ordinul Ministrului Economiei “Conceptul antreprenoriatului social” Nr. 4-207, 3 aprilie 2015.

²⁵ Ibid.

²⁶ Legea 5/2011 privind economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011

²⁷ Legea Nr. 5/2004 Coll. privind serviciile de angajare în muncă

²⁸ Articolul 1 al Legii Nr.2014-856 din 31 iulie 2014 privind economia socială și solidară.

²⁹ Mai multe informații despre compania de interes comunitar:
<http://www.communitycompanies.co.uk/community-interest-companies>.

promovând angajamentul față de dezvoltarea locală, oportunități egale între bărbați și femei, coeziunea socială, inserarea persoanelor cu risc de excludere socială, generarea unor locuri de muncă stabile și de calitate, concilierea vieții private, de familie și de lucru, și durabilitatea.”³⁰

- În **Lituania**, scopul statutar al **ÎSIP-urilor recunoscute juridic** trebuie să producă un impact măsurabil pozitiv.³¹

Alte criterii:

- **Transparență și responsabilizare:** De exemplu, Conceptul Lituaniei și Legea Spaniei accentuează importanța gestionării transparente și responsabile a unei întreprinderi sociale. Aceasta se aplică **organizațiilor cu statut de ÎSIP în Lituania și cooperativelor de inițiativă socială, centrelor de ocupare protejate și ÎSIP-urilor în Spania;**
- **Angajații:** ÎSIP-urile, după natura lor, sunt obligate să angajeze un anumit procent de solicitanți de locuri de muncă dezavantajați și/sau marginalizați. De exemplu, în **Slovacia ÎSIP-urile** trebuie să angajeze cel puțin 30% din lucrători care au fost solicitanți de locuri de muncă dezavantajați înainte de a fi angajați. În afară de aceasta, ÎSIP-urile trebuie să sprijine și să ajute angajații care anterior au fost solicitanți de locuri de muncă dezavantajați pentru a-și găsi un loc de muncă pe piața muncii.

4. Înlesnirile disponibile pentru întreprinderile sociale

Există diverse înlesniri de stat și non-statale, disponibile organizațiilor recunoscute drept întreprinderi sociale. Acestea includ beneficii de stat directe (financiare și nefinanciare), indirecte (înlesniri fiscale) și granturi oferite de donatori străini.

4.1. Sprijinul de stat direct

Multe țări, ca de exemplu Franța, Lituania, Slovenia, Spania și Marea Britanie au introdus scheme de sprijin direct în mod special elaborate pentru întreprinderile sociale. Aceste scheme financiare publice pot lua diverse forme, inclusiv oferirea de granturi, subvenții, împrumuturi, compensații financiare și altele. Uneori schemele de sprijin sunt limitate la întreprinderile sociale cu statut legal distinct sau care activează într-o formă juridică specială pentru întreprinderile sociale.

De exemplu, în **Lituania** există două tipuri de sprijin de stat disponibile pentru întreprinderile sociale. În articolul 13 al Legii cu privire la întreprinderile sociale se face distincție între sprijinul de stat pentru toate tipurile de întreprinderi sociale de integrare profesională și cele care angajează persoane cu dizabilități.

Următoarele tipuri de sprijin de stat sunt disponibile pentru **toate ÎSIP-urile recunoscute legal:**

- compensație parțială pentru salariile și contribuțiile de asigurare socială;

³⁰ Articolul 4 al Legii 5/2011 privind economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011

³¹ Ordinul Ministrului Economiei "Conceptul antreprenoriatului social" No 4-207, 3 aprilie 2015.

- granturi pentru crearea locurilor de muncă, adaptarea locurilor de muncă pentru cei cu dizabilități, și achiziționarea/adaptarea mijloacelor de muncă pentru persoanele cu dizabilități;
- granturi pentru instruirea grupurilor-țintă.

Următoarele tipuri de sprijin financiar sunt disponibile **ÎSIP-urilor care angajează persoane cu dizabilități**:

- granturi pentru adaptarea mediului de lucru pentru angajații cu dizabilități și încăperilor de producere/odihnă;
- granturi pentru compensarea costurilor administrative și de transport adiționale;
- granturi pentru compensarea costurilor aferente unui asistent (traducător de limbaj surdo-mut).

În Franța există câteva sisteme de sprijin public, destinate întreprinderilor sociale. Acestea deseori sunt complementate de sprijinul din fondurile UE și măsurile de investiție socială luate de guvern. Mai jos urmează câteva exemple:

- **Caisse des Dépôts și filialele acesteia**– un grup de investitori publici pe termen lung care sprijină interesul general și dezvoltarea economică. Caisse reprezintă cel mai important fond din Franța (regrupează 30% din fondurile publice disponibile). Oferă două măsuri de sprijin pentru investițiile sociale: (1) Fondul fondurilor: aceste fonduri investesc în alte fonduri, fiind axate pe antreprenoriatul social; (2) chirii pe termen lung disponibile întreprinderilor sociale în sumă totală de 500 de milioane de euro.³²
- 100 de milioane de euro din **Programul de investiții viitoare** (*Programme d'Investissements d'Avenir*) au fost alocate pentru finanțarea întreprinderilor sociale. Acest program investițional național, creat în 2010 de Guvernul francez, tinde să sprijine cercetările și diverse proiecte inovatoare.
- Lansarea **Băncii Publice de Investiții (BPI)** – o parte din investiția făcută de BPI va fi canalizată spre organizațiile de economie socială. În afară de aceasta, BPI va oferi împrumuturi întreprinderilor sociale, în special ÎSIP-urilor care luptă întru asigurarea împrumuturilor.³³

4.2. Înlesniri de stat indirecte

Pe lângă sprijinul financiar direct, statele pot încuraja antreprenoriatul social și prin intermediul **înlesnirilor fiscale, scutirilor de la plata impozitului pe venit, scutirilor de la plata contribuțiilor sociale și altor înlesniri indirecte**. Înlesnirile fiscale de regulă sunt legate de forma juridică/statutul unei organizații. Unele înlesniri fiscale pot fi disponibile tuturor organizațiilor neguvernamentale fără vreo cerință suplimentară. Alte înlesniri pot fi admise doar pentru întreprinderile sociale care activează într-o formă juridică specială/au un statut distinct de întreprindere socială.

³² Pagina web a Caisse des Dépôts: <http://www.caissedesdepots.fr/en/home.html>.

³³ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014.

De exemplu, în Spania întreprinderile sociale care activează sub formă de **cooperative cu beneficii reciproce cu statut special de cooperative protejate (“*expecialmente protegidas*”)** se bucură de tratamente fiscale preferențiale, inclusiv de o rată mai mică a impozitului pe venit. În plus, acestea se bucură de tratament preferențial în ceea ce ține amortizarea utilajului. Organizațiile având un astfel de statut sunt enumerate în Articolul 7 al Legii cu privire la regimul fiscal al cooperativelor și includ cooperative ale muncitorilor, cooperative agricole etc.³⁴

În Lituania, întreprinderile sociale cu statut juridic distinct pot beneficia de beneficii fiscale suplimentare comparativ cu alte forme juridice non-profit. Potrivit Articolului 5 al **Legii Lituaniei cu privire la impozitul pe venit corporativ, întreprinderile sociale pot beneficia de scutiri de la impozitul pe venit** în cazul în care următoarele condiții sunt întrunite cumulativ:

- În perioada fiscală numărul angajaților marginalizați și dezavantajați enumerați în Articolul 4 al Legii cu privire la întreprinderile sociale reprezintă cel puțin 40% (media anuală);
- În perioada fiscală organizația nu desfășoară activitățile enumerate de Guvern ca nefiind sprijinite pentru întreprinderile sociale sau venitul obținut din astfel de activități nu depășește 20%;
- În ultima zi a perioadei fiscale, entitățile au statut de întreprindere socială.³⁵

4.3. Alte tipuri de sprijin

Antreprenoriatul social de asemenea este încurajat de actori privați și de mecanisme internaționale și europene.

De exemplu, companiile **franceze** care angajează peste 50 de persoane sunt obligate să elaboreze **scheme de pensionare orientate social/solidar** pentru angajați, pe lângă schemele de pensionare colective și antreprenoriale. Schemele orientate social/solidar (*FCPES – Fonds Commun de Placement d'Entreprise Solidaire*) sunt așa-numitele scheme de pensionare 90/10, ceea ce înseamnă că ele investesc între 5 și 10% din fondurile lor în întreprinderi sociale sau în fonduri sociale din economiile de pensionare generale.³⁶

În Marea Britanie există câteva **instituții/mecanisme financiare independente** care sprijină crearea și funcționarea întreprinderilor sociale. Acestea includ, de exemplu, *Big Society Capital*, *Social Incubator Fund*, *Investment and Contract Readiness Fund* și *Social Outcomes Fund*. Toate instituțiile/mecanismele oferă scheme de finanțare pentru organizațiile care activează ca întreprinderi sociale și/sau promovează investițiile sociale printre alți investitori.

³⁴ Articolul 7 și Articolul 33 al Legii 20/1990 privind regimul fiscal al cooperativelor, publicat în Monitorul Oficial din 20 decembrie 1990

³⁵ Legea privind impozitul pe venit al organizațiilor. 20 decembrie 2001 Nr. IX-675 (cu ultimele modificări din 12 decembrie 2013 – Nr. IX-675).

³⁶ Mai mult despre finanțarea solidară în Franța: <http://www.lafinancepourtous.com/Decryptages/Dossiers/Finance-durable/Finance-solidaire/Les-outils-de-la-finance-solidaire>.

Comisia Europeană este activă în susținerea dezvoltării întreprinderilor sociale la nivel UE. Programul pentru ocuparea în muncă și inovații sociale 2014-2020 oferă granturi, investiții și garanții întreprinderilor sociale care pot demonstra “impact social măsurabil”. În plus, CE a prevăzut crearea **Fondurilor de antreprenoriat social** care vor fi redistribuite potrivit impactului social măsurat al unei întreprinderi sociale.³⁷

5. Alte aspecte de politici

Există și alte legi și documente de politici care au efect direct sau indirect asupra întreprinderilor sociale, inclusiv reglementarea despre contractarea actorilor non-statali care să îndeplinească sarcinile guvernului în domenii unde întreprinderile sociale sunt activ implicate. În plus, unele țări au introdus mecanisme instituționale întru susținerea antreprenoriatului social.

5.1. Contractarea actorilor non-statali pentru îndeplinirea sarcinilor guvernului

Întreprinderile sociale deseori desfășoară servicii publice din numele guvernului. Există diverse proceduri de contractare în funcție de țară și regiune. În multe țări principala lege care se referă la “achiziționarea” serviciilor este legea achizițiilor publice. Unele dintre acestea includ criterii sociale pe baza Comunicatului CE și a regulilor de achiziții publice ale UE. Altele elaborează un mecanism separat pentru contractarea socială care mai bine reflectă natura serviciilor respective.

A. Criteriile sociale în regulile achizițiilor publice

Achizițiile publice sunt unul dintre domeniile de politici ale Pieței Unice a Uniunii Europene. Astfel, statele membre sunt restricționate de câteva Directive UE care reglementează achizițiile publice. Comisia Europeană în una dintre Comunicatele sale a subliniat posibilitatea inserării unor **considerațiuni sociale** bine-definite în contracte. În plus, Comunicatul accentuează **posibilitatea de a aplica alte criterii contractuale decât cea mai bună valoare pentru bani**, cum ar fi de exemplu criteriile de mediu sau cele sociale deja menționate.³⁸

Autoritățile statului dispun de o gamă largă de instrumente pentru a determina **clauzele contractuale ale considerațiunilor sociale**. Acestea pot include:

- Obligația de a angaja un anumit număr sau procentaj de șomeri de lungă durată sau ucenici;
- Obligația de a implementa măsuri care sunt elaborate să promoveze egalitatea de gen sau etnică în timpul executării contractului;
- Obligația de a recruta un anumit număr de persoane cu dizabilități în timpul executării contractului.

³⁷ Comisia Europeană: *Abordări propuse pentru măsurarea impactului social*, 2014. Disponibil la: <http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=738&langId=en&pubId=7735&type=2&furtherPubs=yes>.

³⁸ Comunicatul interpretativ al Comisiei privind legea comunitară aplicabilă în privința achizițiilor publice și pentru integrarea considerațiunilor sociale în achizițiile publice, COM (2001).

Regulile UE se aplică doar anumitor contracte de achiziții publice, în special celor a căror valoare se egalează sau depășește un anumit prag stabilit de directivele UE.

Reglementările naționale pot de asemenea introduce reguli cu privire la achizițiile publice cu considerațiuni sociale. De exemplu, în **Slovenia** Legea cu privire la antreprenoriatul social prevede că cel puțin 30% din achizițiile publice pentru bunuri și servicii ce țin de integrarea profesională și instruire trebuie rezervate pentru ÎSIP (așa-numitele **“licitații publice rezervate”**). În **Litania** 5% din achizițiile publice simplificate trebuie acordate întreprinderilor sociale cu statut de ÎSIP.³⁹

B. Mecanisme separate /reguli pentru contractarea socială

Unele țări adoptă reguli și mecanisme separate pentru contractarea actorilor non-statali pentru prestarea serviciilor sociale. Ca exemplu, în **Bulgaria**, Actul privind asistența socială permite o procedură separată pentru contractarea furnizorilor de servicii sociale. În **Polonia** domeniul sarcinilor publice și procedura de contractare a actorilor non-statali pentru îndeplinirea sarcinilor respective sunt reglementate în Actul cu privire la beneficiul public și săptămâna voluntarilor. Potrivit Legii, autoritățile administrării publice vor efectua sarcinile publice stabilite în Lege în colaborare cu organizațiile neguvernamentale și alte entități. Adoptând Legea, statul a operaționalizat principiul “subsidiarității” care a fost introdus în Constituția Poloniei.

În **Franța** serviciile sociale de cele mai multe ori sunt contractate la nivel local. La începutul anilor '80 Franța a adoptat câteva reforme de descentralizare care le-au dat autorităților locale responsabilitate semnificativă pentru prestarea serviciilor publice. Există două modalități de contractare a serviciilor: delegarea serviciului public (*‘délégations de service public’*) și achizițiile publice (*‘marchés publics’*). În ultimul caz autoritatea publică cumpără un anumit serviciu de la furnizorul privat, iar în primul caz o autoritate publică delegă executarea unei sarcini specifice unui actor non-statal. În plus, există și un așa-numit sistem de tarifyare, prin care un organ de stat autorizează un actor non-statal să presteze un anumit serviciu public, după care prestatorul are dreptul să ceară o plată fixă pentru serviciu de la beneficiar.⁴⁰

5.2. Sprijin instituțional și platforme de relaționare pentru întreprinderile sociale

Legile și reglementările naționale pot introduce mecanisme instituționale, cum ar fi consilii de consultanță, agenții de suport și registre naționale pentru întreprinderile sociale. În afară de aceasta, unele țări au platforme de relaționare care le permit întreprinderilor sociale să pledeze pentru interesele lor mai eficient și să faciliteze implementarea măsurilor de politici naționale cu privire la antreprenoriatul social.

---

³⁹ Articolul 91 al Legii privind achizițiile publice Nr. XI- 1491. Achizițiile publice simplificate includ achizițiile cu valoarea mai mică de un anumit prag, achizițiile locale și regionale și achizițiile serviciilor specifice, cum ar fi serviciile de ocrotire a sănătății și sociale.

⁴⁰ ECNL, BCNL: Analiză juridică comparativă privind contractarea actorilor non-statali pentru executarea sarcinilor guvernului, 2014.

După cum s-a discutat în Capitolul 3, legile din Franța și Spania au creat **consilii pentru promovarea economiei sociale** care au legătură directă cu guvernul și cu alți reprezentanți ai guvernului local și regional. **Înaltul Consiliu al Economiei Sociale și Solidaritate din Franța** este un organ special plasat în fața Primului Ministru și condus de Ministrul Economiei Sociale. Consiliul este consultat în privința planurilor legislative ce țin de economia socială și contribuie la elaborarea strategiilor naționale pentru dezvoltarea economiei sociale și solidaritate. Consiliul este compus din diverși reprezentanți, cum ar fi de exemplu reprezentanții delegați de Adunarea Națională, Senat, Consiliul Economic, Social și Solidar, reprezentanții serviciilor publice, dar și angajați ai întreprinderilor sociale.⁴¹ În **Spania, Consiliul pentru Promovarea Economiei Sociale** este un organ consultativ pentru activități ce țin de economia socială. Consiliul este integrat, prin intermediul Ministerului Muncii și Imigrării, în cadrul Guvernului Central. Consiliul servește drept organ pentru colaborare, coordonare și dialog dintre actorii economiei sociale și Guvernul Central.⁴²

Pe lângă de aceasta, legile în unele țări au introdus **organe speciale care să faciliteze crearea și funcționarea întreprinderilor sociale**. De exemplu, în Spania există o rețea a "punctelor de acces și începutului procedurilor" care ajută cu cerințele administrative pentru crearea unor companii noi. În plus, punctele oferă servicii de consultanță persoanelor dezavantajate/marginalizate, inclusiv tinerilor și femeilor, privind crearea unei întreprinderi sociale.⁴³ În Marea Britanie există o **agenție națională de suport** pentru un subset specific de întreprinderi sociale care are drept scop angajarea persoanelor dezavantajate și marginalizate de pe piața muncii. Așa-numita "Social Firms UK" se ocupă de promovare, distribuire, cercetări și acțiuni de lobby în vederea sensibilizării și îmbunătățirii condițiilor pentru întreprinderile sociale. Organe similare pot fi găsite în Scoția, Țara Galilor și Irlanda de Nord.⁴⁴

În pofida lipsei generale de date oficiale despre numărul întreprinderilor sociale, Spania este un exemplu bun de țară cu **registru național** care colectează date despre întreprinderile sociale în scop statistic. Legea Spaniei cu privire la economia socială obligă Guvernul să creeze un sistem de colectare a datelor pertinente economiei sociale. "Catalogul entităților economiei sociale" care facilitează colectarea datelor este critic pentru evaluarea măsurilor de politici deja adoptate ce țin de întreprinderile sociale. Catalogul este public și disponibil online.⁴⁵

Unele țări au creat **rețele naționale** care servesc drept platforme de dialog între întreprinderile sociale. De exemplu, în Marea Britanie există un organ național pentru întreprinderile sociale, denumit *Coaliția Întreprinderilor Sociale*. Coaliția desfășoară campanii de advocacy care sprijină interesele întreprinderilor sociale, construiește rețele între întreprinderile sociale și tinde să sporească profilul persoanelor și a întreprinderilor sociale în sector.⁴⁶

⁴¹ Articolul 4 al Legii Nr.2014-856 din 31 iulie 2014 privind economia socială și solidară, disponibilă la: <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:52001DC0566>.

⁴² Articolul 9 al Legii 5/2011 privind economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011.

⁴³ ECNL: *Cadrul juridic pentru economia socială și întreprinderile sociale: raport comparativ*, PNUD 2012.

⁴⁴ ICF Consulting: *Harta întreprinderilor sociale și ecosistemelor în Europa, studiu făcut la comanda Comisiei Europene*, 2014.

⁴⁵ Articolul 6 al Legii 5/2011 privind economia socială, Monitorul Oficial nr. 76, din 30 martie 2011.

⁴⁶ Mai multe despre Coaliția întreprinderilor sociale: <http://www.socialenterprise.org.uk/about/about-us>.

6. Concluzii

În baza practicilor europene prezentate în reglementarea întreprinderilor sociale, pot fi trase următoarele concluzii:

- **Valoarea sporită a întreprinderilor sociale:** Valoarea economică și socială a întreprinderilor sociale fără îndoială este semnificativă, cu recunoașterea crescândă a **rolului lor cheie în abordarea provocărilor societale și de mediu**. Cu toate acestea, țărilor încă le lipsește mecanismele care să măsoare impactul antreprenoriatului social asupra economiilor naționale.
- **Nu există un concept unificat al antreprenoriatului social în Europa:** Întreprinderile sociale pot funcționa într-o multitudine de forme legale, inclusiv cu profit, non-profit sau forme juridice instituționale speciale pentru întreprinderile sociale. Unele țări aplică un concept îngust de antreprenoriat social care include doar întreprinderile sociale de integrare profesională, în timp ce altele au o abordare mai largă și consideră toate întreprinderile cu misiune socială și distribuire limitată a profitului drept întreprinderi sociale. Ceea ce le distinge de alte persoane juridice este că în mod cumulativ ele întrunesc anumite criterii de **governare** (de ex. puterea democratică de luare a deciziilor, autonomia), **economice** (de ex. distribuirea limitată a profiturilor, furnizarea bunurilor/serviciilor) și **sociale** (în primul rând obiective sociale).
- **Abordări de reglementare diversă la nivel național:** Nu există o abordare de reglementare unică pentru întreprinderile sociale. Reglementările naționale ar putea varia în ceea ce ține modul în care antreprenoriatul social este introdus în cadrul juridic; definiție; organizație eligibilă; criterii; beneficii disponibile și multe alte elemente. Unele țări tind să adopte o lege generală cu privire la economia socială, în timp ce altele adoptă o lege specială cu privire la întreprinderile sociale/antreprenoriat sau modifică legile deja existente. De asemenea, unele țări au creat statute juridice distincte sau o formă juridică separată pentru întreprinderile sociale, iar altele nu recunosc în mod specific întreprinderile sociale în cadrul lor legal.
- **Importanța mediului favorabil pentru funcționarea întreprinderii sociale:** Antreprenoriatul social are valoare economică și socială sporită pentru piețele naționale. Guvernele din toată Europa au recunoscut această tendință și sporesc dezvoltarea antreprenoriatului social prin intermediul legilor care vin să sprijine condiții de activitate favorabile pentru întreprinderile sociale. În afară de aceasta, țările pot sprijini dezvoltarea parteneriatului social prin intermediul beneficiilor de stat directe și/sau indirecte sau prin adoptarea altor măsuri de politici.